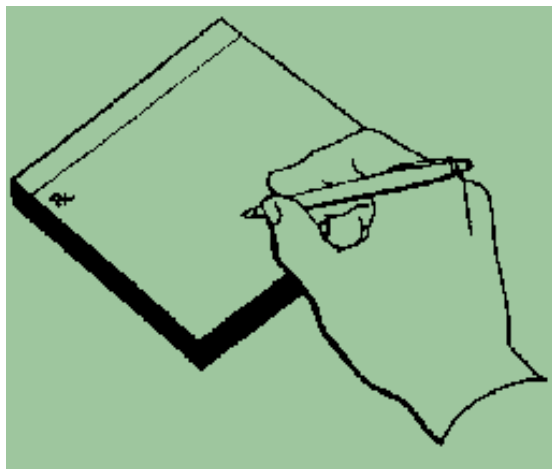

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_637
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Komunikační a slohová výchova
Autor, spoluautor:	Mgr. Petra Lefanová
Název DUMu:	Slohové útvary uměleckého stylu
Pořadové číslo DUMu:	17
Stručná anotace:	Prezentace seznamuje žáky se základními slohovými útvary uměleckého stylu.
Ročník:	4.
Obor vzdělání:	63-41-M/01 Ekonomika a podnikání, 65-42-M/02 Cestovní ruch, 66-41-L/01 Obchodník
Metodický pokyn:	Prezentace slouží jako doplněk pro výklad učitele. Otázky mohou žáci zpracovat písemně, případně mohou sloužit jako kontrolní test.
Výsledky vzdělávání:	Žák charakterizuje na základě ukázek z uměleckých textů slohový útvar, slohový postup. Popíše jazykové prostředky.
Vytvořeno dne:	23. 9. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

SLOHOVÉ ÚTVARY UMĚLECKÉHO STYLU

Slohové útvary uměleckého stylu

ÚVOD

- slohovým útvarům v oblasti uměleckého stylu odpovídají **literární žánry**
- v jednotlivých dílech se různě mísí **slohové postupy, útvary, ale i druhy**
- v epickém díle se střídá vyprávěcí postup s popisným i úvahovým (úvahy vypravěče nebo postav)
- autoři uměleckých textů také zapojují prvky i z jiných stylů – z odborného, administrativního, publicistického

Slohové útvary uměleckého stylu

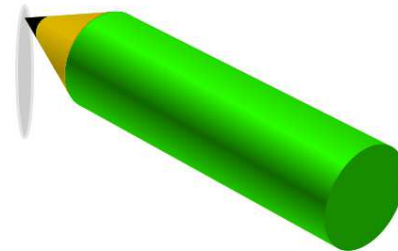
ÚVOD

- jakýkoli text (umělecký nebo věcný) je vždy součástí **komunikačního procesu**
- v uměleckém stylu je to komunikace mezi **autorem a čtenářem**
- různá interpretace textu
- v epické próze autora zastupuje postava **vypravěče**
- vypravěč je fiktivní postava
- v lyrické poezii je to **lyrický subjekt, lyrický hrdina**
- v dramatických textech je základem dialog postav

Slohové útvary uměleckého stylu

VÝBĚR

- **vypravování – s charakteristikou, popisem, úvahou**
- **v poezii – báseň, epos, elegie, píseň, epigram**
- **v próze – román, povídka, novela, bajka, pověst, pohádka, mýtus, legenda**
- **v dramatu – činohra, tragédie, komedie**

Určete, který slohový útvar v ukázce převažuje

1.

Teta Kateřina je starší paní, ale odmítá to vzít na vědomí. Stojí se, jako by byla bůhvíjak mladá, nosí senzační klobouky a velmi se maluje, ačkoliv to vůbec neumí. Při chůzi zvláštním způsobem poskakuje a špulí rty. Často se stává, že některý z mužů, které teta potkává, je jejím vzhledem udiven a podívá se na ni poněkud vyjeveně. Tu teta podivným způsobem zkroutí obličej, čímž hodlá naznačit, že přemáhá úsměv, a po několika krocích tiše řekne: „To byl ale dotěrný muž!“

JIROTKA, Zdeněk. *Saturnin*. 1. vyd. Praha: Šulc a spol., 1999. ISBN 80-7244-008-X.

Určete, který slohový útvar v ukázce převažuje

2.

- Pomáhej pámbu, pane šéf, jak se vede?
- Ale to víte, pane Mejistřík, samá práce.
- Koukám, že jste už usadili překlad.
- Ted' jsem ho přivez.
- A nemáte ho hnutej? Mně se zdá, že je napravo níž.
- Von je takovej, já ho vyrovnám omítkou.
- No to jo, mně se zdálo, že je trošku hnutej.
- Ne ne, já už ho takovej koupel – taky jsem dal za něj vo osum pěték míň.

NEPIL, František. *Jak se dělá chalupa*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group k. s. - Knižní klub, 2004. ISBN 80-242-1141-6.

Určete, který slohový útvar v ukázce převažuje

3.

Práce ve stěně

K výrobě malty na omítku jsou potřeba hlavně staré dřevé necky, dále pilka, prkýnko, pár hřebíků a kladívko. V neckách totiž budete maltu míchat, a protože jsou dřevé, musíte nařezat prkýnko a ty díry zatlouct, aby vám všechna malta nevytekla z necek na zem.

Do malty se dáte, až když otlučete starou omítku, a tu otlučete, až když postavíte lešení.

Závěrečný malý test

1. Které slohové postupy můžeme najít v různých textech uměleckého stylu?
2. Které slohové postupy jsou užity v ukázkách 1.–3.?
3. Charakterizujte slovní zásobu v jednotlivých ukázkách.
4. Můžeme v uměleckých textech užít všech vrstev národního jazyka?
5. V čem se liší jednotlivé druhy uměleckého stylu? Jak je poznáte?
6. Je pravda, že přirovnání a užívání přídavných jmen patří mezi typické jazykové prostředky charakteristiky?
Doložte na ukázce Z. Jirotky.

Zdroj

- SOCHROVÁ, Marie. *Český jazyk v kostce pro SŠ*. 2. vyd. Praha: Fragment, 2010. ISBN 978-80-253-0950-6.
- MUŽÍKOVÁ, Olga. *Odmaturuj z českého jazyka*. 2. vyd. Brno: DIDAKTIS spol. s r. o., 2002. ISBN 80-86285-36-7.
- HOFFMANNOVÁ, Jana, JEŽKOVÁ, Jaroslava, VAŇKOVÁ, Jana. *Komunikace a sloh: Učebnice českého jazyka pro střední školy*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-780-9.
- obrázky ze sady klipartů -<http://www.pdclipart.org/index.php>